

sygn. akt I C 1137/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2017 r.

Sąd Rejonowy w Kłodzku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Ewa Karp

Protokolant: p.o. protokolanta Agata Pyrzyk

po rozpoznaniu sprawy w dniu 26 września 2017 r. w K.

na rozprawie sprawy z powództwa H. S.

przeciwko R. S.

o zachówek

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda H. S. na rzecz pozwanego R. S. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwotę 1817 zł (jeden tysiąc osiemset siedemnaście złotych 00/100).

UZASADNIENIE

Powód H. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego R. S. kwoty 10.000,00 zł wraz z odsetkami od dnia 10 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty oraz zwrot kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazał, że postanowieniem z dnia 11 czerwca 2014 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 1026/13, Sąd Rejonowy w Kłodzku stwierdził, że spadek po S. S., ojcu stron, nabył R. S.. Po matce stron – E. S., spadek również nabył w całości pozwany. Mając na uwadze fakt, że w drodze dziedziczenia ustawowego po S. S. powodowi należałby się udział w wysokości 1/7 części spadku, a po E. S. – 1/5 części.

W skład spadku wg powoda wchodzi mieszkanie o wartości 160.000 zł. Ponadto z własnych środków poniósł on koszty pobytu matki w Domu Pomocy Społecznej w J. w latach 2012 – 2104 w kwocie 30.382,673 zł, a kwota ta winna powiększyć należny zachówek. Powód ograniczył jednak swoje żądanie o zachówek do kwoty 10.000 zł i wskazał, że taką kwotę pozwany uznał na rzecz H. W..

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, a także podniósł zarzut potrącenia.

W uzasadnieniu wskazał, że zaprzecza, aby powód ponosił ze swoich środków koszty pobytu matki stron w Domu Pomocy Społecznej w J.. Podniósł, że powód błędnie określił udziały w spadku po rodzicach stron jakie by mu przypadły w wypadku dziedziczenia ustawowego tj. po ojcu S. S. powód otrzymałby udział w wysokości 1/8 części spadku, a po matce E. S. – 1/6 części spadku. Pozwany wartość lokalu wchodzącego w skład spadku określił na kwotę od 75.000 zł do 100.000 zł. Zaprzeczył, aby uznał powództwo co do kwoty 10.000 zł, bowiem odmówił powodowi zapłaty jakichkolwiek roszczeń z tytułu zachowku oraz nakładów poczynionych na lokal, wchodzący w skład spadku. Pozwany stwierdził, że koszty pobytu matki stron w (...)ie były pokrywane z Jej emerytury, która był znacznie wyższa niż koszty pobytu. Zaznaczył że emerytura wpływała na konto matki, do którego kartę posiadał powód i to on

dysponował środkami tam się znajdującymi. Podniósł, że powód nie rozliczył się z kwoty 32.479,21 zł, która stanowiła różnicę pomiędzy kosztami pobytu matki w (...)ie, a otrzymaną przez Nią w tym czasie emeryturą. Powód również nie rozliczył się z pozwanym z kwoty 1.700 zł, jaka znajdowała się na rachunku bankowym w chwili śmierci matki stron.

Ponadto pozwany wskazał, że przysługuje mu w stosunku do powoda wymagalne roszczenie pieniężne z tytułu bezumownego korzystania z lokalu pozwanego w kwocie 18.640 zł, którą przedstawia do potrącenia.

Powód zaprzeczył wszystkim twierdzeniom pozwanego i wskazał, że pozwany sprzedał przedmiotowe mieszkanie, a zatem cena sprzedaży stanowi o jego wartości, a ponadto przez wiele lat zajmował się chora matką i wykonał remont kapitalny tego mieszkania. Podniósł, że po otrzymaniu wezwania do opuszczenia spornego mieszkania zajmował je tylko 6 miesięcy.

Pozwany zaprzeczył, aby powód przeprowadził remont mieszkania i wskazał, że roszczenie o zwrot kosztów remontu zostało oddalone przez Sąd Rejonowy w Kłodzku na mocy wyroku z dnia 9 lutego 2017 r. Wskazał nadto, że powód wszakże opłacał czynsz do Spółdzielni, ale wynajmując mieszkanie otrzymałby wyższą kwotę. Ponadto nierozliczone przez powoda środki pobrane z emerytury E. S. stanowią darowiznę, która podlega zaliczeniu na należy powodowi zachowek.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny;

Powód H. S. wniósł 23 października 2014 roku pozew o zapłatę kwoty 58 782, 28 zł tytułem nakładów budowlanych na lokal mieszkalny położony w N. Osiedle (...). Pozwany R. S. wniósł o oddalenie powództwa z uwagi na jego bezzasadność i wskazał, że powód zajął ten lokal bez tytułu prawnego, w trakcie toczącego się postępowania spadkowego po matce stron – w lipcu lub sierpniu 2013 roku. Sąd Rejonowy w Kłodzku wyrokiem z dnia 9 lutego 2017 roku oddalił powództwo we wskazanej sprawie.

Dowód: akta I C 2714/14 K- 1-4, 69-73, 337

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział III Rodzinny i Nieletnich ustanowił opiekę nad całkowicie ubezwłasnowolniona matką H. i R. E. S. przebywającą w Domu Pomocy Społecznej w J.. Opiekunem ubezwłasnowolnionej matki ustanowiony został 22 sierpnia 2013 roku powód H. S..

Dowód: postanowienie K- 17 akt III RNs 407/13

2 lutego 2014 roku E. S. zmarła, o czym opiekun zawiadomił Sąd i złożył sprawozdanie z opieki. W sprawozdaniu wskazał, że miesięczny dochód matki wynosił 2372,40 zł, opłata za pobyt w (...) wynosiła 1660, 68 zł. Wskazał w sprawozdaniu, że pozostałe kwoty przeznaczał na środki opatrunkowe, artykuły żywnościowe, bieliznę i inne potrzeby matki.

Przed Sądem Rodzinnym 24 marca 2014 roku H. S. wskazał, że toczy się sprawa spadkowa po matce, która pozostawiła testament, cały majątek to jest mieszkanie położone w N. przy ul (...)/IV/3 zapisała R. S..

Do protokołów rozpraw H. S. podał wyższe koszty utrzymania w (...) i wyjaśnił, że różnicę ponosił z własnych środków, a R. S. zamieszkuje w W. i nie interesuje się matką.

R. S. zawiadomił Sąd, że H. S. świadomie podał do protokołu odpowiedzi niezgodne z prawdą i rzeczywistością.

H. S. uiścił z emerytury matki należność za pobyt E. S. w (...) w J.: kwotę 11 463, 33 zł za rok 2012, 17 377, 49 zł za rok 2013, kwotę 1541, 81zł za rok 2014. Dochód matki stron E. S. znacznie przewyższał należność za pobyt w (...).

Za rok 2012 – Zus wypłacił świadczenie w wysokości 28 409, 60 zł, za rok 2013 -29 503, 30 zł i za rok 2014 kwotę 4948, 94 zł.

Różnica pomiędzy wysokością emerytury testatorki, którą dysponował powód, a kosztami utrzymania w (...) wynosi 32 479, 21 zł i z kwoty tej powód nie rozliczył się z pozwanym i nie złożył rachunków w sprawie opiekuńczej.

Dowód: pismo MOPS K- 12

akta I C 2714/14 - K- 331,

oświadczenie pełnomocnika powoda protokół K- 118

akta III Op 34/13 K-14-16, 45, 48

Postanowieniami z dnia 11 czerwca 2014 roku i 11 czerwca 2014 roku Sąd Rejonowy w Kłodzku stwierdził, że spadek po ojcu S. S. i Matce E. S. na podstawie testamentów spadkodawców nabył syn R. S. w całości.

Dowód: postanowienia K- 6 i 7, odpis z KW K- 8-10

W dniu 24 lipca 2014 roku H. S. wezwał R. S. o zapłatę zachowku 15 000 zł.

Dowód: wezwanie K- 13 -14

2 listopada 2014 roku H. S., D. B. i H. W.- dzieci E. i S. S., wniosły o zachówek 30 000 zł przeciwko R. S.. R. S. wypłacił H. W. kwotę 10 000 zł tytułem zachowku i Sąd postanowieniem z dnia 29 czerwca umorzył postępowanie w części dotyczącej żądania powódki H. W. .

Postępowanie z powództwa H. S. i D. B. przeciwko R. S. o zachówek zostało na zgodny wniosek stron zawieszona 18 września 2015 roku, a 21 września 2016 roku umorzona na podstawie art. 182 k.p.c.

Dowód: w aktach I C 2842/ 14 K- 150-151, 154

19 kwietnia 2017 roku H. S. wniósł ponownie sprawę o zachówek w kwocie 10 000 zł. Sprawy nie poprzedziło nowe wezwanie do zapłaty .

Dowód: wezwanie K- 13-14, pozew K 1-2

Powód zamieszkiwał w lokalu mieszkalnym w N. Osiedle (...) bez tytułu prawnego i pismem z dnia 8 sierpnia 2014 roku pozwany wezwał go do opuszczenia lokalu .

Pozwany wskazał powodowi, że odmawia zapłaty zachowku i zaproponował ugodę sądową na kwotę 10 000 zł pod warunkiem opuszczenia lokalu.

Dowód: pismo K- 36

Powód H. S. nie opuścił lokalu, pozwany wniósł pozew o wydanie lokalu i wyrokiem z 27 listopada 2014 roku Sąd nakazał opuszczenie lokalu H. S. i wydanie go R. S..

Dowód: wyrok z uzasadnieniem K- 41-43

Powód zajmował bez tytułu prawnego lokal mieszkalny stanowiący własność pozwanego, a wcześniej jego matki, od przełomu lipca i sierpnia 2013. Lokal ten powód przekazał pozwanemu dopiero po wyroku eksmisyjnym w dniu 6 lutego 2015 roku.

Pozwany zgłosił w sprawie zarzut potrącenia kwoty 10 x po 600 zł miesięcznie / od września 2013 do lipca 2014 /za 10 miesięcy bezumownego korzystania przez powoda z lokalu, co stanowi średnią cenę najmu podobnego lokalu w N., nie zakwestionowaną przez powoda. Pozwany wylicza 8 x po 1130zł / 600 zł bezumowne korzystanie + należność do Spółdzielni płacona przez pozwanego 530 zł od lipca 2014 do lutego 2015 /- łącznie 15 040 zł.

Dowód: protokół w aktach K- 57 akta I C 2097/14 pismo K- 11, protokół K-49 i 49 odwrót, wezwania K- 9 -12, dowody wpłat K- 45-55

Pozwany zgłosił także zarzut potrącenia kwoty 3 600 zł – wyliczając 18 miesięcy po 200 zł za bezumowne korzystanie z garażu. Kwota ta nie została zakwestionowana przez powoda. Pełnomocnik powoda wskazał, że powód nie korzystał z garażu, a jedynie opiekował się garażem. Garaż wydał pełnomocnik powoda pełnomocnikowi pozwanego protokołem z 26 stycznia 2015 roku.

Dowód: protokół K- 102, protokół rozprawy K-111

Pozwany na podstawie testamentów rodziców jest ich jedynym spadkobiercą. W spadkowym lokalu położonym w N. os. (...) zamieszkał w lipcu 2013 roku powód H. S. bez zgody i wiedzy pozwanego, współwłaściciela lokalu, a następnie po śmierci matki jego właściciela..

Dowód: postanowienia K- 6 i 7, wezwanie K- 36

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego Sąd zważył:

Zgodnie z art. 991 § 1 k.c. Prawo do zachowku przysługuje: zstępny, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy . § 2. Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Powództwo H. S. przeciwko R. S. nie zasługuje na uwzględnienie zarówno w związku z przytoczonym powyżej przepisem paragrafu 2 art. 991 k.c. jak i zgłoszonym zarzutem potrącenia oraz nie wykazaniem podstaw żądania.

Pozwany na podstawie testamentów rodziców jest ich jedynym spadkobiercą. Powód od lipca 2013 roku korzystał ze spadkowego mieszkania, bez zgody pozwanego. Dopiero po wyroku eksmisyjnym powód wydał lokal pozwanemu w lutym 2015 roku, nie regulując pozwanemu należności za bezumowne korzystanie z lokalu.

Pozwany w odpowiedzi na pozew (K- 27 odwrót) podniósł zarzut potrącenia kwoty 18 640 zł przekraczającej żądanie pozwu i wykazał zarówno bezumowne korzystanie przez powoda z lokalu mieszkalnego i garażu jak i wydanie lokalu oraz garażu dopiero w 2015 roku, po wyroku eksmisyjnym. Powód nie zakwestionował kwot zgłoszonych jako należność za bezumowne korzystanie, a jego pełnomocnik wskazał jedynie, że chodziło o opiekę nad mieszkaniem i garażem, a nie bezumowne korzystanie.

Podniesienie zarzutu potrącenia w toku postępowania sądowego oznacza powołanie się przez stronę na fakt dokonania potrącenia i wynikające stąd skutki. Z kolei podniesienie zarzutu potrącenia w odpowiedzi na pozew jest równoznaczne ze złożeniem oświadczenia o potrąceniu, jeśli takie oświadczenie nie zostało złożone wcześniej (wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2005 r., I CK 181/03, LEX nr 163977), a zatem zarzut należało uwzględnić.

Powód ustanowiony został opiekunem całkowicie ubezwłasnowolnionej matki E. S. przebywającej w Domu Pomocy Społecznej w J. i dysponował emeryturą matki, z której opłacał jej pobyt w (...).

Na podstawie informacji ZUS Sąd ustalił, że E. S. otrzymała świadczenie z ZUS za lata 2012, 2013 i 2014 w łącznej kwocie 62 861, 84 zł / zaświadczenie akta I C 2714/14 - K- 331/.

Koszty utrzymania E. S. w (...) w J. wyniosły 30 382, 63 zł / pismo MOPS K- 12/

Różnica pomiędzy wysokością emerytury testatorki, którą dysponował powód, a kosztami utrzymania w (...) wynosi zatem 32 479, 21 zł i z kwoty tej powód nie rozliczył się z pozwanym. Przed Sądem Rodzinnym do protokołu K- 48 akt III OP 34/13 powód złożył niezgodne z prawdą oświadczenie, iż koszty utrzymania w (...) przekraczają dochody E. S., na co zwracał uwagę pozwany K- 53 -57 akt OP 34/13.

We wspomnianych aktach znajduje się sprawozdanie powoda jako opiekuna wskazujące, że renta testatorki wynosiła miesięcznie 2372, 48 zł, a koszt pobytu w (...) 1660, 68 zł./ sprawozdanie K- 45 akt III Op 34/13. W aktach sprawy opiekuńczej i w aktach przedmiotowej sprawy brak dowodów, by powód dokonywał zakupów za pozostałą część renty dla matki przebywającej w (...).

Powyższe uzasadnia przyjęcie, że powód H. S. uzyskał z dochodów matki kwotę 30 382, 63 zł. Kwotę tę można zinterpretować jako uczynioną przez spadkodawcę darowiznę, która powód dokonał sobie jako opiekun całkowicie ubezwłasnowolnionej matki.

Darowiznę taką ustawodawca poleca zaliczyć na zachowek, do którego ma uprawnienie powód.

Wskazane okoliczności uzasadniają oddalenie powództwa i orzeczenie p o kosztach po myśli art. 98 k.p.c.